

Det uperfekte barn

Steno Museet har fået knap 600.000 kroner til udstillingen og bogen *Det uperfekte barn*. Udstillingen åbner i slutningen af september.

Med udstillingen *Det uperfekte barn* har vi valgt at sætte fokus på børn, som er født med et fysisk handicap. Både udstillingen og den tilhørende bog skal formidle emnet med en bred fortælling, som dels rækker tilbage i historien, hvor vilkårene for handicappede børn var hårde og til tider umenneskelige, dels breder sig til vor tid, hvor det moderne velfærdssamfund er blevet bedre til at integrere handicappede børn. Samtidig er der skabt debat om emnet, fordi fosterdiagnostikken muliggør, at forældre kan fravælge et handicappet barn.

Misdannede fostre

I udstillingen vil indgå Heidi Guthmann Bircks skulpturer af misdannede spædbørn, som på en unik og æstetisk måde legemliggør dette aspekt af menneskelivet. I sit arbejde

har Heidi Guthmann Birck taget udgangspunkt i medicinske samlinger af misdannede fostre.

Forklaringen på medfødte misdannelser har undergået store forandringer. Indtil for 150 år siden var det en udbredt opfattelse, at kvindens psyke kunne påvirke fostrets udseende. Hvis en gravid kvinde så et menneske, som manglede en arm, risikerede hun selv at føde et misdannet barn. I vor tid har lægevidenskaben fået en langt større indsigt i årsagerne til misdannelser, som f.eks. kan skyldes arv, livsstil og sygdomme hos moderen.

Fire fonde har støttet projektet, som afstedkom en del overvejelser pga. emnets følsomme karakter. Vi var lidt nervøse for, at ingen fonde turde give penge til projektet, men det viste sig heldigvis ikke at holde stik.

Skolerne

Udstillingen suppleres af en bog, som behandler emnet fra 10 perspektiver. Bogens tværfaglige karakter lægger op til, at den kan bruges i gymnasiernes almene studieforberedelse. Emnet vil også være oplagt at bruge i folkeskolen, som der også vil blive udarbejdet undervisningsmateriale til.

Morten A. Skydsgaard

Heidi Guthmann Bircks skulpturer i brændt ler er modeleret efter autentiske fostre. (Foto: Aage Birck)

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet udkommer 4 gange årligt. Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til Steno Museet.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen (ansv.)
kes@kes.dk

Aase Roland Jacobsen
aase.jacobsen@si.au.dk

Hanne Teglhus
hanne.teglhus@si.au.dk

Hans Buhl
hans.buhl@si.au.dk

Layout:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Clemenstrykkeriet, Århus.

STENO MUSEET

Danmarks Videnskabshistoriske Museum

C.F. Møllers Allé 1100
 Universitetsparken, 8000 Århus C
 Tlf: 8942 3975, Fax: 8942 3995
 E-mail: stenomuseet@si.au.dk
 Web: www.stenomuseet.dk

Åbningstider: tirsdag-fredag kl. 9-16
 lørdag-søndag kl. 11-16
 mandag lukket

Nyt fra skoletjenesten

Igen i år har *Steno Museet* særlige tilbud til naturvidenskabeligt interesserede børn og unge i løbet af sommeren.

Sommeruniversitet 2008

I uge 27 har de naturvidenskabelige nørder fra 4. til 7. klassetrin atter mulighed for at mødes til en uge med masser af naturvidenskab og hyggeligt samvær.

Studerende fra datalogi og nanoteknologi, biologer fra væksthuse og formidlere fra Steno Museet vil i løbet af ugen introducere eleverne til forskellige naturvidenskabelige fag. Om fredagen skal

eleverne udarbejde en lille udstilling, der har til formål at vise, hvad de har beskæftiget sig med i ugens løb. Der vil blive holdt en reception for familien.

Hvis du vil vide mere om Sommeruniversitetet, kan du klikke ind på www.ivs.au.dk/sommeruniversitet.

Natur i Teltet 2008

I 2007 var *Natur i Teltet* ude for en gennemgribende evaluering. Formålet var blandt andet at observere, hvad gæsterne fik ud af et besøg i *Teltet* på Rådhuspladsen. Konklusionen var, at arrangementet er en succes, men

med plads til forbedringer. Vi mener, at gæsternes udbytte af besøget i *Teltet* bl.a. kan forbedres ved at højne de studerendes formidlingskompetencer.

Natur i Teltet ønsker at ramme en bred målgruppe, fra elever i børnehaveklassen til hr. og fru Hansen på 70 år. Det er ikke nogen let opgave, de studerende her bliver stillet overfor.

Generelt er vidensformidling en vanskelig opgave, og det bliver ofte diskuteret, om specialister, i dette tilfælde de studerende, overhovedet er egnede til at formidle. Det mener vi de er, men det

kræver træning. Vi håber, at vi ved at afholde et formidlingskursus kan hjælpe de studerende til at blive endnu bedre formidlere. I løbet af kurset skal de lære at fange gæsternes interesse, få en forståelse for deres faglige niveau samt have fokus på kropssprog og stemmeføring. Målet er, at de studerende bliver bedre rustet til i en formidlingssituation at

tage udgangspunkt i den enkelte gæst, for på den måde at sikre, at gæsten forstår det faglige budskab og dermed får ny viden.

Vi ønsker at undersøge, hvilken effekt formidlingskurset har, og derfor skal de studerende deltage i interviews og spørgeskemaundersøgelser før, under og efter arrangementet. Hvis det viser sig, at kurset har en positiv effekt

på deres formidlingskompetencer, vil vi anbefale, at alle studerende, der deltager i fremtidige arrangementer, skal gennemgå et lignende kursus.

Natur i Teltet er et arrangement for skoler, SFO'er og almindelige folk, der bare kigger forbi. Hvis du vil vide mere, kan du klikke ind på www.naturiteltet.dk.

Line Stald

Sommerfortællinger

Ligesom sidste sommer vil der dagligt blive fortalt fantastiske historier for Steno Museets gæster i skolernes sommerferie.

Fortællingerne er gratis, når man har betalt entre til museet.

Programmet for *Sommerfortællinger* kan ses på muse-

ets hjemmeside, www.stenomuseet.dk. Her kan man også finde en beskrivelse af de enkelte fortællinger.

Hans Buhl

I perioden 28. juni til 10. august vil en medarbejder fra Steno Museet eller Institut for Videnskabsstudier hver dag kl. 13 (undtagen mandag) fortælle en spændende historie i museets udstillinger eller i urtehaven.

Historierne vil f.eks. handle om mobiltelefonens fødsel, museets store kikkerter, heksens hemmelige urter, museumshavens giftige planter, de mange tal, den hestetrukne ambulance eller den fascinerende forplantning – med eller uden teknologi.

Fra tidligere års Sommerfortællinger. (Foto: Line Stald og Mette Kia Krabbe Meyer)

Det bedste af det bedste

Historiker Jens B. Skriver har i en periode studeret baggrunden for Steno Museets to store kikkert. I denne artikel, som er den første af tre, fortæller han om den store Merz-kikkert og oprettelsen af Københavns Observatorium på Østervold.

Steno Museets store linsekikkert (refraktor), der i sin tid

Hovedinstrumentet på Østervold-observatoriet var den 5,5 meter lange Merz-refraktor, som nu er udstillet på Steno Museet. (Foto: Poul Pedersen)

blev opstillet i Københavns Universitets nye observatorium på Østervold, var den bedste astronomiske kikkert, som kunne fås, da observatoriet åbnede i 1861.

Et stort ønske

Der havde længe været ønske om et nyt observatorium i København. Observatoriet på Rundetårn fra midten af 1600-tallet havde længe været ubrugeligt. Det var plaget af røg og rystelser fra færdselen, ligesom det var umuligt at fundere tunge instrumenter i et tårn. Allerede omkring 1700 indrettede astronomen Ole Rømer derfor sit eget private observatorium.

I 1850'erne blev der bygget flere nye observatorier verden over. Tidens førende observatorium lå i Altona i Holsten. Det var her man udgav det yderst velanskrevne tidsskrift *Astronomische Nachrichten*, hvor tidens bedste astronomer offentliggjorde deres resultater. Så der var nationalpolitiske grunde, som talte stærkt for at ofre de fornødne midler til et tidssvarende observatorium i København.

Udslagsgivende var, at den daværende stats- og finansminister selv var astronom

og skaffede de fornødne bevillinger. Investeringens meget betydelige omfang illustreres af, at opførelsen af observatoriet og indkøb af nye instrumenter kostede hen ved det halve af universitetets normale årsbudget.

Det nye observatorium

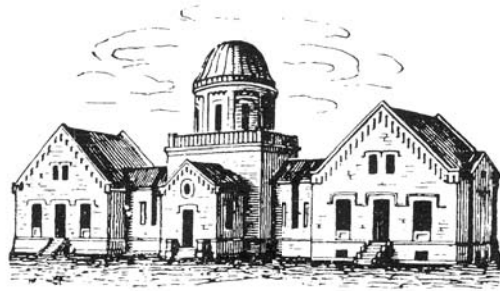
Den meget lovende, unge astronom Heinrich Louis d'Arrest (1822-75), som var født og uddannet i Berlin, blev i 1857 ansat som ny professor og direktør for observatoriet. Beslutningstagerne mente, at han burde råde over et tidssvarende observatorium. På den anden side havde han til gengæld de nødvendige forudsætninger for at stå for indretningen af det nye observatorium.

Til observatoriet indkøbtes en stor refraktor og en meridiankreds. To andre passagerinstrumenter overførtes fra Rundetårn.

Observatoriet blev anlagt sammen med Botanisk have på et større areal på Østervold. Det er placeret således, at Rundetårns meridian går igennem det værelse i observatoriet, hvori den nye meridiankreds blev anbragt. Dvs. at Rundetårn og den nye meri-

diankreds befandt sig på den samme længdegrad. Det kunne tyde på, at der lå et bevidst valg bag placeringen af observatoriet, men det vides ikke med sikkerhed.

D'Arrest vogtede nøje over sit nye observatorium, så det ikke kom til at lide samme skæbne som det på Rundetårn. Han protesterede mod, at nordsiden af Rosenborgs bastion blev fjernet, da han frygtede, det ville destabilisere fundamentet for observatoriet. Han protesterede også og fik medhold, da der var planer om at indrette offentlige spadserestier og

Østervold-observatoriets facade mod syd. (Gengivet med tilladelse fra Københavns Universitets Almanak)

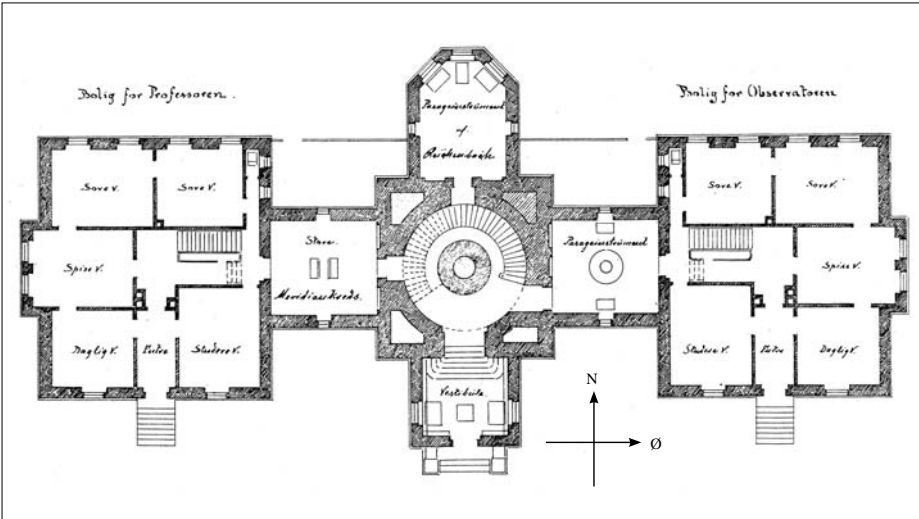
bænke umiddelbart uden for observatoriet.

Linsekikkerter

Det nye observatoriums hovedinstrument var en 5,5 meter lang refraktor, dvs. linsekikkert, som blev anbragt

under den store kuppel midt i bygningen.

En refraktor er den ældste form for astronomisk kikkert. Den blev opfundet i begyndelsen af 1600-tallet og består af to linser. Den mest almindelige type er den såkaldte

Østervold-observatoriet blev opført som en trefløjet bygning med front mod syd. Den store refraktor blev opstillet under kuplen i midten. I de to forbindelseskorrider blev der installeret hhv. en ny meridiankreds og et passageinstrument fra Rundetårn. I biblioteket mod nord blev der opstillet et andet passageinstrument fra Rundetårn. Vestfløjen var professorbolig, mens østfløjen var bolig for observatøren. (Rigsarkivet)

keplerske kikkert, hvori den store linse (objektivet) samler det indkommende lys til et omvendt billede i kikkertens brændplan. Dette billede kan så betragtes gennem kikkertens lille linse (okularet), der fungerer som forstørrelsesglas.

De første linsekikkerter fungerede ikke særlig godt. Fokuseringen var ufuldkom-

men, ligesom der skete farveforvrængning (kromatisk aberration), når lyset blev afbøjet i refraktorens linser. Dvs. at den optiske effekt, som får en refraktor til at virke, også gav anledning til fejl. Det var et af de problemer, der blev løst, da Newton i 1668 konstruerede det såkaldte spejleteleskop, hvor lyset reflekteres i et hulspejl.

I første halvdel af 1700-tallet blev det imidlertid klart, at man kunne undgå linsekikkertens farvefejl ved at sammensætte linserne af forskellige glastyper. Hermed fik refraktorerne en stærk renaissance. I begyndelsen af 1800-tallet forbedrede den tyske optiker Joseph von Fraunhofer yderligere teknikken til fremstilling af glaslinser.

Merz-refraktoren blev monteret i en ækvatorial opstilling. Som det ses, kan den drejes om to akser vinkelret på hinanden. Det betyder, at man kan sigte i alle retninger. Den ene af akserne er parallel med Jordens rotationsakse, dvs. at den peger mod Nordstjernen. Fordelen ved dette er, at man kan få kikkerten til at følge et bestemt objekt på himlen blot ved at rotere den omkring denne akse med Jordens rotationshastighed. (Foto: Hans Buhl)

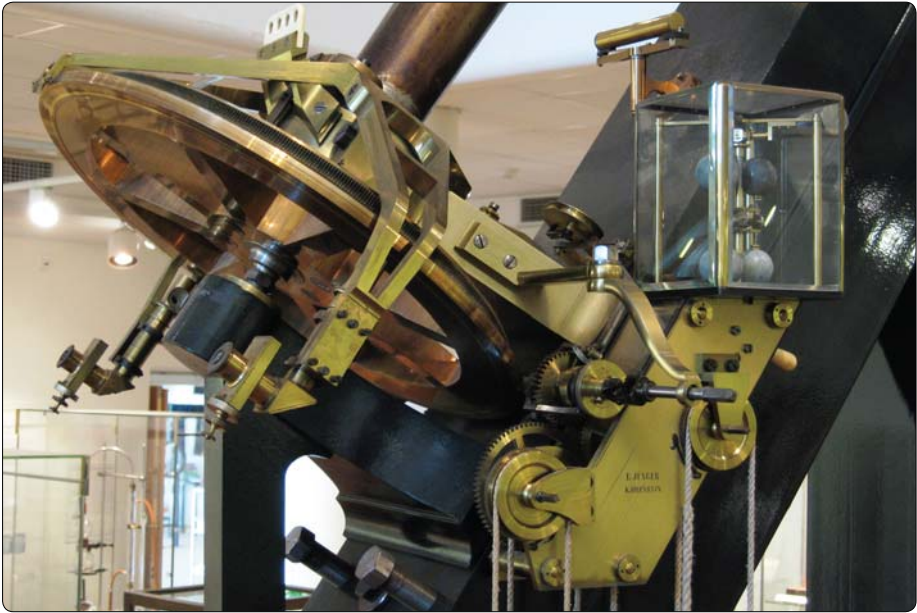
Merz-refraktoren

Den nye store refraktor på Østervold-observatoriet blev leveret af firmaet G. Merz und Sohn, München. Merz var elev af Fraunhofer og havde overtaget hans værksted.

Refraktorens objektiv var 28 cm i diameter og havde en brændvidde på 4,9 m. Kikkertens rør var lavet af træ med messingbeslag.

Instrumentet var opstillet på en kampestensblok, som blev stabiliseret af et fundament bestående af 30.000 mursten. Universitetets mekaniker F.E.G. Jünger stod for opstillingen.

Refraktoren blev monteret i en ækvatorial opstilling med to akser vinkelret på hinanden. Derved kunne den drejes i alle retninger. Ved hjælp af vinkelskalaer på akserne kunne kikkertens sigteretning aflæses.

Den ene af akserne er parallel med Jordens rotationsakse, dvs. at den peger mod Nordstjernen. Fordelen ved dette er, at man kan få kikkerten til at følge et bestemt objekt på himlen blot ved at rotere den omkring polaksen med Jordens rotationshastighed. Som noget forholdsvis nyt havde Jünger konstrueret et urværk, som automatisk kunne få refraktoren til at følge himlens drejning. Derved blev det muligt at observere det samme objekt gennem en længere periode, selvom Jorden roterer.

Til sine epokegørende undersøgelser af stjernefåger var

På grund af Jordens rotation vil en stjerne, som observeres igennem en kikkert, hurtigt bevæge sig ud af kikkertens synsfelt. For at undgå dette udstyrede universitetets mekaniker F.E.G. Jünger refraktoren med et urværk med centrifugalregulator, som automatisk kunne få den til at følge himlens drejning. Derved blev det muligt at observere det samme objekt gennem en længere periode. Kikkertens sigteretning kunne aflæses med mikroskoperne på skalahjulet til venstre. (Foto: Hans Buhl)

det nødvendigt for d'Arrest at benytte et ringmikrometer i kikkerten. Det er et sigteinstrument, hvormed meget små objekters position kan bestemmes med stor præcision. Det består af en tynd, cirkulær stålring, som er anbragt i refraktorens brændpunkt. Et objekts position kan dermed nøjagtigt bestemmes, når det går ind og ud af ringen. På den måde er det f.eks. muligt

at stedbestemme lyssvage fåger, der ikke kan ses med et passageinstrument.

D'Arrest skrev selv om refraktoren, at den havde en herlig formåen på det optiske område. Ude i verden var der andre kikkerte, som havde en større forstørrelse, men det er tvivlsomt, om de kunne give et skarpere billede end refraktoren i København.

Jens B. Skrivers

Generalforsamlingen i Steno Museets Venner

Mandag den 31. marts 2008 blev der afholdt generalforsamling på Steno Museet.

Referat fra generalforsamlingen i Steno Museets Venner onsdag den 31. marts 2008 på Steno Museet.

1. Valg af ordstyrer

Foreningens formand Bjarning Grøn bød velkommen til generalforsamlingen 2008 og foreslog Kristian Peder Moesgaard som ordstyrer. Moesgaard blev valgt med akklamation. Han konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt og gav derefter ordet til Bjarning Grøn.

2. Formandens beretning

Bjarning Grøn indledte sin beretning med at henvise til foreningens formålsparagraf, hvor det blandt andet hedder, at foreningens formål er ”at støtte museets virke ved forskellige hensigtsmæssige aktiviteter i samarbejde med museets medarbejdere”. Bjarning Grøn beskrev 2007 som endnu et godt år for foreningen, der har et stabilt medlemstal omkring 300.

Bjarning Grøn omtalte de nye planer for Steno Museets fremtid, som er beskrevet i *Stenomusen* nr. 41, og gjorde rede for foreningens aktiviteter i det forløbne år.

Foreningens aktiviteter kommer til udtryk på tre måder:

- Udgivelse af medlems- og informationsbladet *Stenomusen*.
- Bogudgivelser.
- Økonomisk støtte til museet.

a) *Stenomusen* havde 10 års jubilæum i 2007. Bladet har været en succes for foreningen. Der er aldrig mangel på stof. *Stenomusen* udkommer både i en papirudgave og som pdf-fil på museets hjemmeside.

b) Bjarning Grøn gennemgik de aktuelle bogprojekter. Et antal titler er udsolgt eller tæt på at være udsolgt. I hvert enkelt tilfælde vurderes det, om bogen skal genoptrykkes eller revideres.

I forbindelse med Ole Rømer Observatoriets 100 års jubilæum i år 2011 planlægger foreningen at udgive Aksel V. Nielsens artikel om Ole Rømer Observatoriets historie.

Bjarning Grøn nævnte, at bestyrelsen også gerne vil udgive publikationer, som er rettet mod undervisning. Dette emne er blevet endnu mere aktuelt, efter at Steno Museet skal indgå i en samlet formidlingsenhed med Ole Rømer Observatoriet og Væksthusene i Botanisk Have.

c) Foreningens økonomiske støtte til museet ydes gennem de bogudgivelser, som bliver stillet til rådighed for museet, idet museet får overskuddet ved salget.

Bjarning Grøn rettede en speciel tak til Knud Erik Sørensen for det store arbejde, som han yder i forbindelse med udgivelse af *Stenomusen* og foreningens bøger, og til Poul Gade for hans store indsats som kasserer for foreningen.

Der blev ikke stillet spørgsmål til Bjarning Grøns beretning.

Kristian Peder Moesgaard konstaterede herefter, at generalforsamlingen tog formandens beretning til efterretning.

3. Fremlæggelse af regnskab

Poul Gade udleverede to bilag til dette punkt på dagsordenen.

Først redegjorde Poul Gade for regnskabet for 2007. Han kommenterede nogle af de indtægter og udgifter, som optræder i regnskabet.

Der var ingen spørgsmål eller kommentarer fra generalforsamlingen til Poul Gades gennemgang af foreningens regnskab.

Herefter beskrev Poul Gade medlemssituationen. Der må noteres en lille tilbagegang i medlemstallet sammenlignet med 2007.

Kristian Peder Moesgaard afsluttede dette punkt på dagsordenen med at konstatere, at generalforsamlingen godkendte regnskabet for 2007.

4. Kontingent

Bestyrelsen fremlagde forslag om uændret kontingent for 2009.

Forslaget blev vedtaget.

5. Orientering om aktiviteter på Steno Museet

Administrationschef ved Det Naturvidenskabelige Fakultet, Niels Damgaard Hansen, var inviteret til dette punkt på dagsordenen for at give en redegørelse for Steno Museets situation.

Niels Damgaard Hansen beskrev det forløb, som har ført frem til, at Steno Museet er blevet lagt sammen med Ole Rømer Observatoriet og Væksthusene i Botanisk Have. Tanken med sammenlægningen er at skabe en enhed, som kan lægge større vægt på formidlingsaktiviteter. Niels Damgaard Hansen er administrator for Steno Museet, indtil der er udnævnt en direktør for den nye samlede virksomhed. Niels Damgaard

Hansen bemærkede, at museets ansatte har været gennem en hård tid, men at der nu er gang i en positiv proces.

Hans Buhl gjorde rede for de aktiviteter, der finder sted på museet for tiden. To nye særudstillinger, *Det uperfekte barn* og *Har Jorden feber?*, er under planlægning. Begge udstillinger skal finansieres gennem fondsansøgninger. Resultatet af ansøgningerne er afgørende for, om udstillingerne kan realiseres. Museets samlinger skal revideres, og der skal arbejdes med at formulere en mere specifik indsamlingspolitik med henblik på at opnå en sammenhængende strategi for indsamling til forskningsformål.

6. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

På valg var Hans Buhl og Knud Erik Sørensen. Begge var parate til at modtage genvalg. De blev genvalgt.

7. Valg af bestyrelsessuppleanter.

John Frentz blev genvalgt. Formanden for Jydsk Medicinhistorisk Selskab, Bjarne Møller-Madsen, blev genvalgt.

8. Valg af revisor og revisorsuppleant.

Ole Knudsen og Jesper Lützen blev genvalgt som henholdsvis revisor og revisorsuppleant.

9. Eventuelt.

Intet at referere.

Mødet refereret af Palle Nielsen.

Efter generalforsamlingen gav museumsinspektør Morten Skydsgaard en meget spændende og engageret rundvisning i museets særudstilling *Ægløsninger. At få børn med teknologien*.

Ægløsningstegninger

Som en del af særudstillingen *Ægløsninger*. At få børn med teknologien er der et tegnehjørne. Museumsmedarbejder Mary-Ann Kromann-Andersen har gjort sig følgende tanker om nogle af tegningerne.

Emilie på 9 år har tegnet en genial plantegning over særudstillingsrummet og genstandenes placering – den måske kommende arkitekt er i livmoderen sammen med Jakob. Og 16-årige Lea Astrid har tegnet en kaffe-tørstig og storrygende mor med rødsprængte øjne, hår under armene og et barn med store øjne ved hånden. Dette er et par eksem-

pler på tegninger fra Steno Museets tegnehjørne.

Tegnehjørnet

Tegnehjørnet opfordrer med små taleboller til at tegne f.eks. “din far som gravid”, “den sjoveste ting i udstillingen”, eller “hvad du oplevede inde i livmoderen”. Opfordringen følges af mange børn og unge, der har tegnet og foræret museet tegningerne, som hænger på snore med klemmer som spraglet vasketøj. Udstillingen ændrer sig hele tiden, efterhånden som der kommer nye tegninger til.

Tegnet af Emilie, 9 år.

Tegnehjørnet er et uformelt rum i rummet – med puder på gulvet og et lavt tegnebord. Her produceres mange fine og morsomme tegninger, der alle relaterer sig til ting i særudstillingen eller andre steder på museet. Selve Ægløsningsudstillingen ansporer f.eks. til tegninger af gravide med (synlige) glade børn i maven, men også udstillingens udstoppede stork og den klonede gris portrætteres ofte. På en tegning siger vores gris, George Cloneys bror nr. 16, “Jeg vil være som dig, George”, mens den ser beundrende på den første klonede gris i Danmark. Kloningstemaet ses også i ønsket om at have en tvilling og i tegninger af veninder som kloner/tvillinger.

Der er også mange tegninger af opholdet i livmoderen – glade børn, æg og sædceller. Før børnene officielt kom fra livmoderen (og dermed havde noget med et møde mellem en sæd- og ægcelle at gøre), kom børnene – med en pæn omskrivning – med storken. På én tegning foregår følgende dialog: “Skal vi ikke lave nogen børn?” Hvortil svaret er: “Jo, men hvad er nummeret til storken?” På mange andre tegninger mødes glade æg- og sædceller. Og på enkelte af dem hjælpes mødet på vej af pipetter samt sug- og pustud-knapper, der refererer til udstillingens aktivitet om kunstig befrugtning.

Tankevækkende

Hver tegning i tegnehjørnet kan ses som en respons på *Ægløsninger* – fra 4-årige Birks tegning af “Monster-mamma med barn i maven” til en moden og morsom streg på en unavngiven tegning. Her er mange detaljer fra udstillingen med: Roskilde-skiltet, der refererer til en noget rudimentær præventionsform, Yasmin p-piller, hæklenål (som

Tegnet af Lea Astrid, 16 år.

abort-redskab) og cirkus med siamesiske tvillinger.

Også “Tegn din far som gravid” har animeret til mange fine tegninger, bl.a. én hvor der synes at være et implicit lighedstegn mellem farens graviditet og popcorns-spisning i sofaen. Tankevækkende!

På en anden tegning er der en figur med en taleboble, hvori der står: “Steno Museet. Her er ikke spor steneren!” Et morsomt lille ordspil – og faktisk en meget stor ros. Vi takker både for denne udtalelse og de mange fine og morsomme tegninger, der har gjort tegnehjørnet til en spændende, foranderlig og hyggelig krog på museet.

Mary-Ann Kromann-Andersen

Indtil 15. februar 2009

Særudstilling: *Ægløsninger. At få børn med teknologien*. Se omtalen af udstillingen i *StenoMUSEN* 39.

Onsdag 18. juni kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Sommerhimmelen*. Sommerens stjernehimme med fortællinger og myter. Til slut musik under stjernerne.

Mandag 30. juni til fredag 4. juli

Sommeruniversitet for folkeskoleelever fra 4. til 7. klasse fra kl. 9 til 15. Tilmelding er nødvendig på www.ivs.au.dk/sommeruniversitetet.

Fredag 18. juli kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Sommermusik under stjernerne*. Himmelmyter og musik.

Lørdag 28. juni til søndag 10. august

Sommer på Steno Museet. Se nederst på siden.

Fredag 1. august kl. 10:38-12:29

27% solformørkelse. I museets have vil der, hvis vejret tillader det, være mulighed for at se formørkelsen gennem kikkerter med sikkert solfilter. Solformørkelsesbriller kan købes i Steno Museets butik.

Lørdag 16. august kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Hvad fik rumsonden Phoenix gravet frem?* Med Steno Museet på Mars.

Søndag 31. august til 6. september

Natur i Teltet på Rådhuspladsen i Århus i forbindelse med festugen. Formiddagen er for skoleelever, og om eftermiddagen samt i weekenden er der åbent for alle. Se mere på www.naturiteltet.dk. Her skal skoler også tilmelde sig, eller kontakte Line Stald på line.stald@si.au.dk eller 6020 2697.

Mandag 15. september kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Efterårshimmelen*. Om efterårets stjernehimme med myter, musik og fortælling.

Tirsdag 23. september til fredag 26. september

Dansk naturvidenskabsfestival. *Klog på kloner*. For skoler. Tilmelding nødvendig på 8942 3975.

26. september til 30. januar 2009

Ny særudstilling: *Det uperfekte barn*.

Sommerferien på Steno Museet

I skolernes sommerferie fra lørdag den 28. juni til søndag den 10. august er der hver dag, undtagen mandag, åbent kl. 10-16. Hele dagen er der mulighed for *Leg med eksperimenter*. Kl. 12 og 14: Forestillingen *Sommerstjerner* i planetariet. Kl. 13: *Sommerfortællinger*, se mere side 3.